Työ ja turva -osasto/AT/ea

22.4.2020

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 ja 8 luvun sekä työttömyysturvalain 2 a luvun 13 §:n ja 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta**

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi esitettyjen muutosten tavoitteena on tukea TE-toimistojen resurssien tarkoituksenmukaista kohdentamista, varmistaa työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen COVID 19 -pandemian aikana sekä turvata starttirahalla yritystoiminnan aloittaneiden yrittäjien mahdollisuuksia yritystoiminnan käynnistämiseen ja vakiinnuttamiseen pandemian aiheuttamasta toimintaedellytysten tilapäisestä heikkenemisestä huolimatta.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry pitää esitettyjä muutoksia kaiken kaikkiaan kannatettavina.

Starttirahan rahoitus

Muiden kuin työttömänä olevien starttiraha rahoitetaan työllisyysmäärärahoista. Vuonna 2019 työllisyysmäärärahoista maksettiin 56 prosenttia starttirahoista. Työllisyysmäärärahoihin ei kuitenkaan ehdoteta lisäystä, vaan muutoksen kerrotaan olevan mahdollinen rahoittaa olemassa olevien määrärahojen kohdentamisella.

SAK kuitenkin huomauttaa, että työllisyysmäärärahoihin saattaa kohdistua COVID 19 -pandemian exit-vaiheessa huomattava paine, kun vaikeassa taloustilanteessa työttömäksi jääneille tulee tarjota heidän työllistymistään edistäviä palveluja. Näin ollen määrärahan lisäystä starttirahan rahoittamiseksi tulee harkita.

Työnhaun käynnistäminen verkkopalvelussa ja työnhaun voimassaolo

Ehdotus siitä, että verkkopalvelussa työnhaun käynnistämiseen yhteydessä edellytettävä palvelutarpeen arvioinnin tai työllistymissuunnitelmaluonnoksen laatimisen laiminlyönti ei johtaisi työnhaun voimassaolon päättymiseen on erittäin tarpeellinen. Verkkopalvelun käyttöön liittyvistä tahattomista erehdyksistä ei tule sanktioida työnhakijaa. Tämä on erityisen tarpeellinen muutos nyt akuutin kriisin aikana, kun TE-toimiston resurssit neuvoa työnhakijoita ovat normaalitilannetakin rajatummat. Muutos on kuitenkin näkemyksemme mukaan tarpeellinen myös normaalioloissa, joten sen jatkamista tulee arvioida perusteellisesti myös koronakriisin jälkeen.

SAK on jo aiemmin COVID 19 -kriisin alettua ehdottanut myös, että työnhaun alkamisen ja oikeuden työttömyysturvaan tulisi katsoa olevan voimassa ensimmäisestä tosiasiallisesta lomautuspäivästä alkaen. Näin pitäisi katsoa myös huolimatta siitä, että rekisteröityminen TE-toimistoon tapahtuisi tätä myöhemmin.

Työ ja turva -osasto/AT/ea 22.4.2020

Työnhakijan lyhytkestoiset opinnot

Jotta työnhakijan ei tarvitse keskeyttää opintojaan, työttömyysturvalakia muutettaisiin väliaikaisesti siten, että työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen jatkuu lyhytkestoisten opintojen estämättä, vaikka opinnot viivästyisivät COVID 19 -pandemian takia.

Ehdotettu muutos on tarpeellinen. Pidämme hyvin kannatettavana, että tämä muutos on voimassa vuoden 2020 loppuun. Muutoksella voidaan tukea COVID 19 -kriisin aikaan työttömänä olevien osaamisen kehittämistä ja edesauttaa heidän nopeaa työllistymistään akuuteimman kriisivaiheen jälkeenkin.

Opintojen alkamisajan suhteen luonnoksessa todetaan, että muutos koskisi vain viimeistään 15.3.2020 aloitettuja opintoja. Kuitenkin myös tämän jälkeen aloitetut opinnot saattavat viivästyä COVID 19 -pandemian vuoksi. Näin ollen muutoksen tulisi koskea myös opintoja, jotka ovat alkaneet 15.3.2020 jälkeen. Esimerkiksi mahdollisuus pidennettyyn starttirahakauteen koskisi sekä heitä, joiden starttirahajakso on meneillään ehdotetun lain voimaan tullessa, että heitä, jotka aloittavat yritystoiminnan starttirahalla pandemian aikana. Lyhytkestoisen opiskelun suhteen tulisi näkemyksemme mukaan noudattaa samaa logiikkaa.

Esityksessä ei ole huomioitu lainkaan työttömyysetuudella tuettuja pidempikestoisia omaehtoisia opintoja. TE-toimisto seuraa näiden opintojen etenemistä. Lainsäädäntöä tulisi muuttaa näiltä osin, ettei tukiaika (max 24 kk) kulu tai työtön menetä työttömyysetuuttaan, jos opinnot eivät voi edetä COVID 19 -pandemiasta johtuvan syyn vuoksi.

Määräaikaisten säännösten voimassaolo

Työnhakijan haastattelun järjestämistä ja työnhaun voimassaoloa koskevat muutokset olisivat voimassa 30.6.2020 asti, työttömyysturvaseuraamuksia koskevat muutokset 31.7.2020 asti ja työnhakijan lyhytkestoisia opintoja koskeva muutos 31.12.2020 asti. Starttirahan enimmäiskestoa koskeva muutos olisi voimassa 30.6.2021 asti.

Määräaikaisten lakimuutosten päättymisajoissa on huomattavia eroja keskenään. SAK korostaa, että tiedotuksen eri lakien voimassaolosta kohderyhmille täytyy olla hyvin selkeää, jotta väärinymmärryksiltä vältyttäisiin mahdollisimman paljon. Kesällä 2020 päättyvien määräaikaisten lakien voimassaoloaikaa tulee harkita jatkettavaksi pienellä kynnyksellä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot Työvoimapoliittinen asiantuntija Alli Tiensuu, SAK ry, alli.tiensuu@sak.fi